№ 70. Neue Jüdische Zeitung. II. Jahrgang.

נייע יידישע צייטונג

דיא „נייע יידישע צייטונג" ערשיינט יעדען מאנטאג אונד דאנערסטאג.

פּראנומעראציאָנס - פּרייז:
גאנצאהריג 7 פל. — קר.
האלבאהריג 3 „ 50 „
פיערטעליאהריג 1 „ 75 „

דיא ווידעראכציאָן אונד אדמיניסטראציאָן בעפינדעט זיך:
Schiffmannsgasse 6, Budapest,
וואהרן אויך דיא פּראנומעראציאָנס-געלדער צוזענדען זינד

אינזעראטע ווערדען בילליגסטס בעריעכנעט.

ב"ה בודאפעסט, יח' סבת — Budapest, Montag, 9. Jänner 1882. — שנת תרמ"ב לפ"ק.

ביסמארק'ס שטאאטס-שטריך.

דאס שאנסטע רעכט דער אַלקער בע-שטעהט דארין, דאס זיא זיך זעלבסט רעגירען אונד דאס נעגנט מאן דאָרשטיטציאָן. דאס אַלקע וואהלט דיא דעפוטירטען, איס דער ריכטיגע דער דעפוטירטען ווערדען מיניסטער ערנאנזט. דיזעע מיניסטער זינד וואהרנד דיא ראטהגעבער דער קראָנע אונד מוסטהן פיר אַללעס, וואס דיזעלבע דער מראָנע נעשיעהט, דער ריכטסאנט, מיט אונדער דען וואָרטען דען אבגעזאנדטען דעם אַלקעס, אַלזו שטרעבענע נעגאָמען, דעם אַלקע, דער נאציאָן פערענטוואָרטליך. אין דאָנשטיטציאָנעלען שטאאטען אַלזו רעגירט זיך דאס אַלקע זעלבסט. אונד זינד דענן איך אין נאָנען איינאאַ נור מעהר צוויי אַמטער, וויא דעם ניכט דער אַלקע איזט: נאמליך רוסלאנד אונד דיא טירקיא. אונד ווי יוססען מיט עזהר נוט, וויא עס אין דיזען שטאאטען איזט עהרליך, ווי יוססען, דאס דיא נעגנזעטזעטען אַלקער דאס זעלבסט, נאמענטליך אין רוסלאנד, אונד צופרידען אונד צו אינער ליבע עגטצינדבארען מאסטא צ' פערנעהמען דינד, וועלכע עדען אינגבלוק אין דעלעלע פלאמטען אינזפירירען דראהט.

עס שיינט, דאס פירסט ביסמארק רוסלאנד יינגען דיזעער וויבערען צוישטאנדע בעגיריעדיג. דענן שאן זיט אינער ריכטיג פאן אהרען אר-בייטס עד מיט אַללער קראפט דאריין לאג, אם דיא פריהיט דעם דייטשען אַלקעס צו בעשראנקען. באלד מאכט עד אינסגאהמט-נע-זעטצע נעגען דיא סאצאליסטען. באלד זינד עס ווידער דיא זינדען, דיא אדם ניכט רעכט צו נעזיכט שטעהען אונד נאכדעם דיעס אַללעס נאך אומסטר ניכט יינגען עראָלט. האבטען אונד-בען ער נעזיינשט, נאכדעם זאגאר ער נעראדע דורך דיזעזע פאר עגטען ביא דען יינגסטען ביסמארק-וואהלען אינע נעיעראראנע ערלייכ-טען, אַלזו אם דיא מאסקע נאנען פאם נע-ניכט אונד ער נעהט ערגסטרך דיא-אן. דעם דייטשען אַלקע איך נאך דען רעכט דער פריי-הייט צו פערקומטען, אינדעס ער דיא אָנשטי-טציאָן סטערען וויל.

דער „ריכטיגע" דאס איזט דאס פריי-סיש אמטס-בלאטט, פערפעענטליכט דען פאם פריססען בסמארק אנצייג-מיניסטער פראָלם דעם דייטשען מאיזעהרס ווילהעלם פאם 4 יאנועאר, אן דאס שטאאטס-מיניסטעריאם, וועלכער פאל-גענדערמאסען לייסטט:

דאס רעכט דער קראָנען, דיא רעגירונג אונד דיא אַלטיסטע פריססען נאך איינגעגנס ערמעס-סען צו לייסען, איזט דורך דיא פערפאססונג איינ-נעשראנקט אבער ניכט אין פאנדאמענטאל-ניעינונגס-אקטען דעם קראָנען בעדערפען דער נע-ענגעייגנונג איינעס מיניסטערס. דענן, וויא אויך פאר ערלאם דער פערפאססונג נעשאה, פאם דען מיניסטער צו פערטרעטען, אבער דיא ליבע דער רעגירונגס-אקטען דעם קראָנען, איס דעססען ענטשלעסיגונג דיא הערפאָרגעהען. דער יינג-ליגענס-מיינונג דורך דיא פערפאססונגסמאסס איסדריקט. עס איזט עדפאהרען ניכט צו לאסס-ען אונד פערזונגעלונג דער פערפאס-סונגסמאסיגען רעכטע דער קראָנען. יינגען דערען מיטאבינג זא דאנעשטעללט ווירד, אדס אם דיא דען דאזיר פערפאנטוואָרטליכען מיניס-טערן, ניכט פאם קראָנע ערלכסט אין פריססען פערפאססונג אין דער אין אדסדריק דער

נייעסטעס אויס אַללען לאָנדערן.

• (דער קריעג אין דאלמאציען.) אינטער פאריטיגין דינגער מאיסטאם דעם קאָנגס וואירדע פריסאנג אין יינען אין פאנטאלטיג-אבגעדאלטען, אן יינעלכעס זאמטטליכע מיניסטער אסטערריכס אונד אינגארנס טהייל נעגאמטען האבען. דען נעגענשטאנד דיעזער בעראטהונג בירדעטען דיא פאָרגאנגע אין דער פריסאנטשטע. דער פעלדמארשאלל יאָיאנאָיטש וואירדע מיט אינשטרוקציאָנען פערזעהען, וועלכע אידם אלס שטאטהאלטער פאן דאלמאציען דיא מאכט נעבען, זא ראט יייא מאנלך אין דען רעיזאל-ציאָנארען בעצירקען דאלמאציענס דיא אָרדנונג אונד רוהע הערצוסטעללען. אין אַלגע דיעזעס בעשלוססעס וואָרדען 4 באטאלליאָנע צוור פער-שטארקונג נאך דאלמאציען נגזונדדעט. אם מאָ-טאג מארשירטען אויס בודאפעסט דען רעגימענט שמערלינג, אויס צנאים אם אהדרען דאס 36-טע יאגער-באטאלליאָן, אויס אלטסטין אין מאהדרען דאס 3-טע אינפאנטעריע-רעגימענט „ערצהער-צאָג מארל" נאך דאלמאציען אב. דיא אַלדאַ-טען וועדרען אויף דען קריעגס-פוס מיטגעגעבען טעס. יעדער מאנן בעקאָמטט 75 פאטראָנען, זא-בעל אויבר באיאגנגס מיטסטן נעשלאָסען זיין. — נין קאנן עס באדד לאסגעהען.

• (אונגענעהמע איבערראשונג.) דיא אם דען אבקיריסטן פרשיינצען באמטען אונד הערצעגאוינא אן יייען לעבענדגען יינגען פאנגען וואָרדען פערשאנדנס. דאס זיא דיס דעם „ערדי-נעזעטץ", וועלכעס יעטצט אין דיעזען „ערדי-נעזעטץ" אויך איינגעפירט ווירד, זיך דיא לייסטען דער שטעללונגס-פליכטיגען מאנגאָרישען טראָפּיציאָן דיעזעס לאנדעס. דעם-סען עגטשייעדענע אויף דען לעבענדיגען בעציע-הונגען דיזער קאָנינג צום אַלקע בעריהמט. דיע-זע בעציעהונגען לאססען זיך אויף דיא פאם קאָ-נינג ערנאנגטען מיניסטער ניכט אבערטראגען, דענן דיא קונדגעבונגען זיך אין דיא אין דען אָרדנונגס-אהרע ערהאלטונג איזט אינע שטאאטס-ליכע נאטהווענדיגקייט פיר פריסען, פון איזט דעסהאלב מיין וויללע, דאס זאָגאָהל אין פריי-סען יייא אין דען נעזעטצגעבענדען האָפּען דעם ריכטען אבער מיין אונד מיינער נאכפאָל-גער פערפאססונגסגעמאסס רעכט צור פערזאנ-ליכען לייסונג דער אַלטיסטן מיינער רעגירונג מיין צווייפעל געלאססען אונד דער מיינונג שטעטס ווירעשפאכען ווערדע. אלס אב דיא אין פריי-סען דעגרעריצייא בעשטאנדענע, דורך דען אַרט-קעל 43 דער פערפאססונג איס בעשעהען אבגעגע אינפערלעטצלידקייט דער פערזאנ-ליכען אדער דיא נאטהווענדיגקייט דער פעראנטוואָרט-ליכען נעגענגעיכנונג מיינען רעגירונגס-אקטען דיא נאטור דער וולבסטשטאנדיגען קאָנינגליכען עגטשליעסונגען בעגאמטען דאס אַלטען. דיא טרייע ערפאלגונג דיזער פעסטליכ ווערדע איך דאנקבאר אנערקענגען אונד באן אַללען בעאמטען ער-נעגען מיינע רעגירונגס איך בייא דען וואהרען פערנעהמלטען.

דיעזע פערפיגונג האט אין נאנין דייטשלאנד, יא אין נאנין איינאאַ דאס פיינלכסטע איס-זעהען ערעגט. פירסט בסמארק האט נונמעהר דיינע לעטצטע קראָטע איס בעשעהענדע. אבער דיא פאָרגאנג האט ער פערלאָרען. דענן יייען דאס מאאס אַללע איזט. נעהט עס נעוויאָהנלך אַ ב ע ר! — —

נייעסטעס אויס אַללען לאָנדערן.

• (דער קריעג אין דאלמאציען.) אינטער פאריטיגין דינגער מאיסטאם דעם קאָנינס וואירדע פריסאנג אין יייען אין פאנטאלטיג-אבגעדאלטען, אן יייעלכעס זאמטטליכע מיניסטער אסטערריכס אונד אינגארנס טהייל נעגאמטען האבען. דען נעגענשטאנד דיעזער בעראטהונג בירדעטען דיא פאָרגאנגע אין דער פריסאנטשטע. דער פעלדמארשאלל יאָיאנאָיטש וואירדע מיט אינשטרוקציאָנען פערזעהען, וועלכע אידם אלס שטאטהאלטער פאן דאלמאציען דיא מאכט נעבען, זא ראט יייא מאנלך אין דען רעיזאל-ציאָנארען בעצירקען דאלמאציענס דיא אָרדנונג אונד רוהע הערצוסטעללען. אין אַלגע דיעזעס בעשלוססעס וואָרדען 4 באטאלליאָנע צור פער-שטארקונג נאך דאלמאציען גנזונדדעט. אם מאָ-טאג מארשירטען אויס בודאפעסט דען רעגימענט שמערלינג, אויס צנאים אם אהדרען דאס 36-טע יאגער-באטאלליאָן, אויס אלטסטין אין מאהדרען דאס 3-טע אינפאנטעריע-רעגימענט „ערצהער-צאָג מארל" נאך דאלמאציען אב. דיא אַלדאַ-טען וועדרען אויף דען קריעגס-פוס מיטגעגעבען טעס. יעדער מאנן בעקאָמטט 75 פאטראָנען, זא-בעל אויבר באיאגנגס מיטסטן נעשלאָסען זיין. — נין קאנן עס באדד לאסגעהען.

• (אונגענעהמע איבערראשונג.) דיא אם דען אבקיריסטן פרשיינצען באמטען אונד הערצעגאוינא אן יייען לעבענדגען יינגען פאנגען וואָרדען פערשאנדנס. דאס זיא דיס דעם „ערדי-נעזעטץ", וועלכעס יעטצט אין דיעזען „ערדי-נעזעטץ" אויך איינגעפירט ווירד, זיך דיא לייסטען דער שטעללונגס-פליכטיגען

דאס שאנסטע רעכט דער אַלקער בע-שטעהט דארין, דאס זיא זיך זעלבסט רעגירען אונד דאס נעגנט מאן דאָרשטיטציאָן. דאס אַלקע וואהלט דיא דעפוטירטען, איס דער ריכטיגע דער דעפוטירטען ווערדען מיניסטער ערנאנזט. דיזעע מיניסטער זינד וואהרנד דיא ראטהגעבער דער קראָנע אונד מוסטהן פיר אַללעס, וואס דיזעלבע דער מראָנע נעשיעהט, דער ריכטסאנט, מיט אונדער-דען וואָרטען דען אבגעזאנדטען דעם אַלקעס, אַלזו שטרעבענע נעגאָמען, דעם אַלקע, דער נאציאָן פערענטוואָרטליך. אין דאָנשטיטציאָ-נעלען שטאאטען אַלזו רעגירט זיך דאס אַלקע זעלבסט. אונד זינד דענן איך אין נאָנען איינאאַ נור מעהר צוויי אַמטער, וויא דעם ניכט דער אַלקע איזט: נאמליך רוסלאנד אונד דיא טירקיא. אונד ווי יוססען מיט עזהר נוט, וויא עס אין דיזען שטאאטען איזט עהרליך, ווי יוססען, דאס דיא נעגנזעטזעטען אַלקער דאס זעלבסט, נאמענטליך אין רוסלאנד, אונד צופרידען אונד צו אינער ליבע עגטצינדבארען מאסטא צ' פערנעהמען דינד, וועלכע עדען אינגבלוק אין דעלעלע פלאמטען אינזפירירען דראהט.

עס שיינט, דאס פירסט בסמארק רוסלאנד יינגען דיזעער וויבערען צוישטאנדע בעגיריעדיג. דענן שאן זיט אינער ריכטיג פאן אהרען אר-בייטס עד מיט אַללער קראפט דאריין לאג, אם דיא פריהיט דעם דייטשען אַלקעס צו בעשראנקען. באלד מאכט עד אינסגאהמט-נע-זעטצע נעגען דיא סאצאליסטען. באלד זינד עס ווידער דיא זינדען, דיא אדם ניכט רעכט צו נעזיכט שטעהען אונד נאכדעם דיעס אַללעס נאך אומסטר ניכט יינגען עראָלט. האבטען אונד-בען ער נעזיינשט, נאכדעם זאגאר ער נעראדע דורך דיזעזע פאר עגטען ביא דען יינגסטען ביסמארק-וואהלען אינע נעיעראראנע ערלייכ-טען, אַלזו אם דיא מאסקע נאנען פאם נע-ניכט אונד ער נעהט ערגסטרך דיא-אן. דעם דייטשען אַלקע איך נאך דען רעכט דער פריי-הייט צו פערקומטען, אינדעס ער דיא אָנשטי-טציאָן סטערען וויל.

דער „ריכטיגע" דאס איזט דאס פריי-סיש אמטס-בלאטט, פערפעענטליכט דען פאם פריססען בסמארק אנצייג-מיניסטער פראָלם דעם דייטשען מאיזעהרס ווילהעלם פאם 4 יאנועאר, אן דאס שטאאטס-מיניסטעריאם, וועלכער אַל-גענדערמאסען לייסטט:

דאס רעכט דער קראָנען, דיא רעגירונג אונד דיא אַלטיסטע פריססען נאך איינגעגנס ערמעס-סען צו לייסען, איזט דורך דיא פערפאססונג איינ-נעשראנקט אבער ניכט אין פאנדאמענטאל-ניעינונגס-אקטען דעם קאָנינס בעדערפען דער נע-ענגעייגנונג איינעס מיניסטערס. דענן, וויא אויך פאר ערלאם דער פערפאססונג נעשאה, פאם דען מיניסטער צו פערטרעטען, אבער דיא ליבע דער רעגירונגס-אקטען דעם קאָנינס, איס דעססען ענטשלעסיגונג דיא הערפאָרגעהען. דער יינג-ליגענס-מיינונג דורך דיא פערפאססונגסמאסס איסדריקט. עס איזט עדפאהרען ניכט צו לאסס-ען אונד פערזונגעלונג דער פערפאס-סונגסמאסיגען רעכטע דער קראָנען. יינגען דערען מיטאבינג זא דאנעשטעללט ווירד, אדס אם דיא דען דאזיר פערפאנטוואָרטליכען מיניס-טערן, ניכט פאם קראָנע ערלכסט אין פריססען פערפאססונג אין דער אין אדסדריק דער

דיא ווידעראכציאָן אונד אדמיניסטראציאָן בעפינדעט זיך:
Schiffmannsgasse 6, Budapest,
וואהרן אויך דיא פּראנומעראציאָנס-געלדער צוזענדען זינד

אינזעראטע ווערדען בילליגסטס בעריעכנעט.

איין קאסטלבער אדון אין דער שטאדט. טהאט זיך איבער אונס דערבא־רטען. איינען קאַ־סען גאַרטען אונד דאס הויז אין האוס. ע־ר שלאָס עס אויף ארטען. מיר זינגען עניין אין הויז אונד האָפּ. מאן דאַרפט איהם דאַרצו ניקם לאָהנען. מיר זינגען דרינגען וואָ דיא פעראַרטען שאַפט. וואהל עבסטהונדערט פעראַזאָנען.

מטשען אים גאַרטען אויף דער עדדען. דנד געזעסען אין איינעם הייזגען. צעהן קימפּעפערס נאך איהרען געבורטען. מיין הערין מיר דרייבער האט וואָלדען צו שפּיזינגען. איהר שלייער אומ־געוואנדען. אלס דיא אבילם בין אין דיא איינען. איהרע קליינע קינדער אים שאס געלעגען גע־בונדען. איינע טראָגענדע דיא אנדערע האט טהין אינגען.

דיא גזלנס האבען דיא געוואַרפען אים איה־רען בעטטען. אונד אנטטער איהנען דיא עייעק גטראגען. איך האטט דאַרויף פיעל טהען בעטטען. ווענן אדם ניט געזעהען העטט מיט איינגען. איין וואלך אכזריית אלס דיא האבען גע־טריבען. שטעהט ניט וואָהל צו גליבען. איין קימפּעפערין קאָם איינען טאג אדער דרייען. דאס דיא אלזוא מיט איהנען אימגעגאנגען האבען. (פאַרטזעטצונג פאָלגט.)

פערלאָזונגען.

— (ציעהונג דער וויינער אָמטסבלאַט־לאָזונג.)

ביי־א דער אם 2. יאָנער פאַרגאַנגענען פּערלאָזונג פיעל דער דרייסטער־פּרייז מיט 200,000 גולדען איף סעריע 1644 נומטער 77; סעריע 2527 נומ׳ 92 געווינגען 50,000 גולדען; סעריע 311 נומ׳ 78 געווינגען 10,000 גולדען. יאנגסטיג געגאַ־נגענע סעריען זינד: 1513 1626 1914 2267 2512 2593 2797 2907 2994. (שלום אָלגט.)

— (ציעהונג דער קרעדיט־לאָזע פאָם 2. יאָ־נער.) סעריע 2624 נומ׳ 39 געווינגען דיי דרייס־טערפּרייז מיט 200,000 גולדען; סעריע 422 נומ׳ 45 געווינגען דען צווייטען טערפּרייז מיט 30,000 גולדען; סעריע 179 נומ׳ 78 געווינגען 15,000 גול־דען. יאנגסטיג געגאַנגענע סעריען: 20 233 401 564 755 1077 1083 1270 1457 1796 2125 2126 2692 3120 3765 4104. (שלום אָלגט.)

— (ציעהונג דער 1854ער לאָזע.) אם 2. יאָ־נער וואָרדען גאַנצאָלגענדע סעריען געגאַנגען: 22 61 281 283 337 392 619 665 763 829 862 952 1081 1138 1173 1188 1301 1578 1681 1930 1127 1140 1170 1132 2011 2128 2301 2456 2672 2764 2020 2043 2075 2111 2837 2841 3004 3015 3271 3455 3472 3500 3501 אונד טאָגגעל 3632.

— (דאָגיא־רעגולירונגס־לאָזע.) ביי־א דער אם 2. יאָנער פאַרגאַנגענען ציעהונג דער דאָגיא־רעגולירונגס־לאָזע פיעל דער דרייס־טערפּרייז מיט 90,000 גולדען איף נוממער 74,633, דער צווייטע טרעפּפּער מיט 24,000 גולדען איף נומ׳ 46,677, דער דרייטע טרעפּפּער מיט 10,000 גולדען איף נומ׳ 42,439, דער פיערטע טרעפּפּער מיט 5000 גולדען איף נומ׳ 140,488 אונד דער פינפטע טרעפּפּער מיט 1000 גולדען איף נומ׳ 86,370.

געשאָפטסבעריכט.

פעסטער פּרייזיג.

געפרידיג־געשאפט. פאָן וויטצען וואר געפעהרן מאָ־ס צו באַרקעט געבראכט. דער פערקויף וואר טיב. 10000 מ־צטר. וואַרדען פערקויפט.

ווייצען. טהייס. 300 מעפּעצ׳ 80 קילאָ מיט 13 גולד — קר׳. — 900 מעפּעצ׳ 77,3 קילאָ 12 גול׳ 95 קר׳. — 300 מעפּעצ׳ 76,5 קילאָ 12 גולד׳ 65 קר׳. 1100 מעפּעצ׳ 75 קילאָ 12 גולד׳ 50 קר׳. — וויינע־בורגער 300 מעפּעצ׳ 76,3 קילאָ 12 גולד׳ 50 קר׳. — 2000 מעפּעצ׳ 75,8 קילאָ 12,60 גולד׳, 250 מעפּעצ׳ 74 קילאָ 12,25 גולד׳. — פעסטער בארען 400 מעפּעצ׳ 77,8 קילאָ 12,70 גולד׳, 700 מעפּעצ׳ 76 קילאָ 12,05 גולד׳, 300 מעפּעצ׳ 74,8 קילאָ 12,05 גולדען, 100 מע־פּעצ׳ 74 קילאָ 12,15 גולד׳, 250 מעפּעצ׳ 74,5 קילאָ 12,25 גולד׳, 600 מעפּעצ׳ 72,2 קילאָ —,12 גולד׳, 300 מעפּעצ׳ 79 קילאָ 12,55 גולד׳. (אללעס פּער 3 מאָנאט.)

האַפער 7,30—7,50 גולד׳.

קוקורוזין 6,70—6,85 גולד׳.

וויצען פּער פּרייזאהר 12,42—12,45 גולד׳.

קוקורוזין באנאטער פּער מאי־יוני 1882, 7,23—7,25 גולד׳.

האַפער פּער פּרייזאהר 8,20—8,25 גולד׳.

רעפּס. קאָהל פּער אינטס־טעפּטעמבער 1882 13,50—13,25 גולדען.

קאָרריספּאָנדענץ דער רעדאקציאָן.

הערען ר. ס. אין ז. פּרייזלך איט דיר מיטטעפּיאל־פּעלאָס צאהל 63339 פאָם 3. אָקטאָבער. לויט וועלכעם דיא פּאַקעטען אם שבת אפּפּסן נעמאלטען ווערדען מיט־סען. אין פאָלגער קראָפּס. וואָללען זיא דאנעגען איין צעזוך איינרייכען. זייא עס פּיעלע שאן נעטהאן. זיא ווער־דען ווייר דאס נעזוך אהנגען אנפּעריכטען לאָסטען אונד דיא איינריכטונג בעזאָרגען. — זד. עהרענוורד ה׳ אבער־אבבגינער נעסטען. איהר וועגטהעס שייבען נעדאלטען. עס איזט אין ראָדגונג. — ה׳ אראָהם הערצאָג אין ס. בעשאר עדהאלטען, דאס האט נעפּסט צו אנזען. — הערען איאק שולד איז ש. עס איזט זא. וויא זיא אונס מיט־נעטהיילט האבען.

ספר תורה, תפילין אונד מזוזות,

כשר, שאָן אונד בּלליג בעקאָממט מאן בייא גרשון לאָינגער בן מ״ה משה סופר סתים בּרזק פּרעסבורג.

אדרעססע:

Gerson Löwinger,
Gesetzrollenschreiber in Neutra.

דיא נייעסטע ערפינדונג

איזט דאס נאך פּראָצעסאָ באָנאנד אויס אמעריקא נייי־פּערבעסערטע **פלאָסטי־שע ברוכבאנד** פאָן אאל־לשטער. זואָהל פיר הער־רען אלס אויך פיר דאמען אונד קינדער; זעהדעם אויס אהנע פּעדען אויס ריינען נומטע קומפּלעט קאָנשטרו־אירט אונד האט דען צווק. דאס עס יבלעסט דיא פּער־אלטעסטען בייטהן אין קיריעסטער צייט אין דיא גלייכע לאנגע בריינגן.

פּרייז: איינפאַכט פאָן 6—7 גולדען. דאָפּ־פּעלטע פאָן 10—15 גולדען. פיר קינדער אום דיא האלפ־טע בּיללינער.

נאָכפּסט לאנגע אין מטטטער־שפּרייצען. לויזט־פאל־פּטער, בעטטט־איינלאגען, נימטט־שטרימפּפּען אונד אל־לער נומטט־זואַרטע־אַרטיקעל. — בייא בריף־אנדערונג בּיט־טע אנצוגעבען, אָב ריעכטס. לויזקט אדער דאָפּפּעלטע, זא איין דיא לייבוויישע.

בעשטעללונגען מטטטעלטס נאכנאהמע איט־נעדענער בייא

MORITZ POLLITZER, k. k. Bandagist, Budapest, Franz Deákgasse.
Filiale: Königsgasse Nr. 8, neben dem Orzi'schen Hause.

לאָטטאָ־ציעהונגען פאָם 4. יאָנער:

ברינן:	34	66	83	34
	20	44		

פּרעאנטוואָרטליכער רעדאקטער
יקותיאל הלוי לעדערער.

בודאפּעסטער באָרזענקורזע פאָם 5. יאָנער.

לאָזע.	קר׳	אל׳	ווערטה־פּאפּיערע.	קר׳	אל׳
1854ער 4פּערצענטיגע שטאאטסלאָזע	50	122	אונגאַרישע גולדרענטע	90	119
1860ער „ „ נאָנצע לאָזע	—	133	אונגאַרישע פּאפּיער־רענטע	07	89
1860ער „ „ פּיעסטער	—	135	אונגאַרישע נידערעסטרייכישע	50	99
1864ער שטאאטסלאָזע צו 100 גולדען	—	172	שווייצער־נאַציאָנאַל	—	98
1864ער „ „ צו 50 „	—	173	וויענער־בּרייניגע	50	99
קרעדיטלאָזע	—	181	נאַלייציגע	—	102
דאָנאַו־דאַמפּשיפפאָהרטס־לאָזע	—	117	בוקאָווינער	—	100
אונגאַרישע פּרעמיענלאָזע צו 100 גולדען	—	121	אונגאַרישע אייזענבאַהן־אנלעהען	25	133
דרעסדנער אלבלאָזע צו 50 גולדען	—	120	וויינצעהרענע־אבלאָזונגס־אָבלייגאַציאָנען	—	96
טהייסטהאל לאָזע	—	112	פּאַנדשרייבען דער אונגאַרישען באָדענקרע־דיט־אנשטאלט צו 5% פּערצענט	—	101
וויינער קאָמטסטאלאָזע	—	131	דרעסדנער דיר אונט הייפּאָטהעק־באנק צו 4½%	—	102
טרייעסטער לאָזע צו 100 גולדען	—	127	דרעסדנער אלגעמ. באָדענקרעדיט צו 4½%	—	103
קאָמע רענטענשיינע	—	36	דרעסדנער צו 5 פּערצענט	—	102
מיטרקולאָזע	—	28	דער אונגאַרישע־גאַליציאנער	—	166
אינסבּרוקער לאָזע	—	24	דער נאַדראָבּסבאנד	—	169
קלאָרער לאָזע צו 40 גולדען	—	32	אסטערייכישע קרעדיט־אקציען	—	353
קינגלעוויטש לאָזע „ 10 „	—	18	אונגאַרישע קרעדיט־אקציען	—	351
קראַקויער לאָזע „ 20 „	—	21	סעריעש 3% אנלעהען	—	45
אָפּנער לאָזע „ 40 „	—	40	**נעלד־קורזע.**		
אלאָסס־לאָזע „ 40 „	—	38	וילכער־אשיא	—	100
וידאָפּסלאָזע „ 10 „	—	19	רוקאָטזן	56	5
סאַרס לאָזע „ 40 „	—	50	אסטערייכיש־אונגאַרישע 8־גולדען־נאָדר־שטיק (20 פראַנקס)	40	9
וואַלטרונגער לאָזע „ 20 „	—	25	נאַפּאָלעאָנדאָר	40	9
סט. גענאָיס לאָזע „ 20 „	—	49	דייטשע רייכסבאנקנאָטען	—	58
פּאַלסלאָווער לאָזע „ 20 „	—	40	20־פראַנק־שטיקע	—	11
וואַלדשטיין לאָזע „ 20 „	—	30	רוסישע פּאפּיערגעלד	—	12
ווינדישגראַטץ־לאָזע „ 20 „	—	—			
לאָיכטענבערג לאָזע „ 20 „	—	23			

פּרוכספּרייזע דער קאָרנהאַללע פאָם 5. יאָנער.

	פּרייזע	פּער 100 קילאָגראַם	פּאָן	ביז
אונגאַרישע	קאָרן נייא	72	8.80	8.50
	נעדסטע מאַלץ	64	10.30	9.80
	נעדסטע שטטטע	62	7.40	7.20
	האַפער	40	7.65	7.30
	קוקורוזין באנאטער	75	6.95	6.90
	אנדערע	73	6.85	6.75
	הירזע ראהע	—	6.35	6
אמעריקאנישע	וויייצען פּער פּרייזאהר		12.40	—
	„ העיבסטס		—	—
	קוקורוזין „ מאי־יוני		7.19	—
	נעדסטע		—	—
	האַפער העיבסטס		—	—
	„ פּרייזאהר		8.25	—
	רעפּס		—	—
	הילזענפּרייזע			
	פּזאָלען		9.50	9.—
	צוויעבּרוכאָנען		12.—	11.50
	לינזען		18.—	11.—
	ערבזען		11.—	10.50
	הויזבּוין זאמטס זאָק		11.—	9.50
	מאָהן, בלייע 34 פּל., בלוי		40.—	39.—
	האנאַזאמען		9.25	9.—

פּאַש־שטיריזע 31½—32 קר׳.
שטיריזע, פּרעפּאָלטענע. 34 גול׳.

Herausgeber und verantw. Redakteur: Carl Lederer.
Druck von Emerich Bartalits. Budapest, VIII., Eszterházygasse Nr. 12.

דאס בעטראגען דיעזעס רויב-מאָרדערס איזט פ״ער. דיעזעס אין אַנשטאַנדניס צו עטלאַכקען, ווייד נעיִיס שווער געהען.

איינע יודען-העמצע אים זיעבצעהנטען יאהרהונדערט.

(אַפּרשטעטצונג.)

עטליכע זיין נעשטאַנדען מיט גראָסער וועהר. ביז איינער פאַן אונס איזט וואָרדען דערשאָסען. איך עטליך זיין וואָרדען פערוואונדעט וועהר. דא זיין מיר אלל וואָרדען פערדראָסען. דא זיין מיר אלל געלאָפען עוועק. אונזער קיינער איזט מעהר נעווען פאַרהאנדען. דא האבען זיא נע-פ״ללט נעפאַלן אונד זאָך. עס איז איהן נעמאַנד עטנאַנדענגעשטאַנדען.

דיעזע נאַכט איזט אונס נעוועזט צו-ווייעדער. עס איזט ניכט אללעס צו זאָגען. דיא נזלוס זיין נאַנגען אויף אונד נעדערי. דאבען דאס אונז-רע עוועק נעטראָגען. זילבער, אונד גאָלד, אונד באַאר געלד. וואס דיא האבען אנגעטראָפ״פען. תכשיטים וויא מאַן זיא ווינשען זאָללט. זיא זיין איבער אלל דיא קיסטען געלאָפ״פען.

קאָסטליכע ווייין. גוטע בעטטס. אונד דיזערמאַטה. ניט שאָנער נעוועהן איז וואָרדען מיט אויגען, לאָרן. אונד מעהל אללעס זאָגדער גנאַד. אללעס עוועק נעפ״הרט וואָרדען אויף אויגעס וואַנק. אך דיא פ״יעל מאַכטיג ספרים דיא קאָסטליך זיין. דיא איינען לערינער טהיין ערפ״יין. האבען זיא נעוואָפ״פען אין קאָטה הזיין. אונד אויף דיא נאַסטען טהיין שטייין.

וויא נראָס זיין נעוועזט אונזער זינד. וויאיאל מיר״ס ניט וואָללען ערקענגען. דיא רשעים האבען אין נראָס פ״יער אנגעצינדט. אונד האבען דיא ספרים דרינען טהיין פערברענגען. דיא האבען נע-באַאטען אבער דען ספרים. דאס פ״ליש דאס זיא אונס האבען נגנאַמסטן. דאס האבען נע-טהאַן דיא מורדים דיא עובדים. אלזאָ איז עס אהנען אויך בעקאָמסטן.

אויך פערנאַמענטע ספרים האבען זיא ער-אבערט. האבען זיא אונטער איינאַנדער טהיין טהיילען. דא זיין נעוועזט כמה אלפים ווערטה. דיעזע מכות זיין ניט צו הזיילען. איינעס בוכבינ-דער פערקויפ״פט צו שעריין. אנדערע ביכער דריין צו בינדען. קיין פורהם איז אהנען נגנאַנגען צו העריין. דאס זיך זאָללטען דראַן פערזינדען.

איינע יודענ-העמצע אים זיעבצעהנטען יאהרהונדערט.

(אַפּרשטעטצונג.)

עטליכע זיין נעשטאַנדען מיט גראָסער וועהר. ביז איינער פאַן אונס איזט וואָרדען דערשאָסען. איך עטליך זיין וואָרדען פערוואונדעט וועהר. דא זיין מיר אלל וואָרדען פערדראָסען. דא זיין מיר אלל געלאָפ״פען עוועק. אונזער קיינער איזט מעהר נעווען פאַרהאנדען. דא האבען זיא נע-פ״ללט נעפאַלן אונד זאָך. עס איז איהן נעמאַנד עטנאַנדענגעשטאַנדען.

דיעזע נאַכט איזט אונס נעוועזט צו-ווייעדער. עס איזט ניכט אללעס צו זאָגען. דיא נזלוס זיין נאַנגען אויף אונד נעדערי. דאבען דאס אונז-רע עוועק נעטראָגען. זילבער, אונד גאָלד, אונד באַאר געלד. וואס דיא האבען אנגעטראָפ״פען. תכשיטים וויא מאַן זיא ווינשען זאָללט. זיא זיין איבער אלל דיא קיסטען געלאָפ״פען.

קאָסטליכע ווייין. גוטע בעטטס. אונד דיזערמאַטה. ניט שאָנער נעוועזט איז וואָרדען מיט אויגען, לאָרן. אונד מעהל אללעס זאָגדער גנאַד. אללעס עוועק נעפ״הרט וואָרדען אויף אויגעס וואַנק. אך דיא פ״יעל מאַכטיג ספרים דיא קאָסטליך זיין. דיא איינען לערינער טהיין ערפ״יין. האבען זיא נעוואָפ״פען אין קאָטה הזיין. אונד אויף דיא נאַסטען טהיין שטייין.

וויא נראָס זיין נעוועזט אונזער זינד. וויאיאל מיר״ס ניט וואָללען ערקענגען. דיא רשעים האבען אין נראָס פ״יער אנגעצינדט. אונד האבען דיא ספרים דרינען טהיין פערברענגען. דיא האבען נע-באַאטען אבער דען ספרים. דאס פ״ליש דאס זיא אונס האבען נגנאַמסטן. דאס האבען נע-טהאַן דיא מורדים דיא עובדים. אלזאָ איז עס אהנען אויך בעקאָמסטן.

אויך פערנאַמענטע ספרים האבען זיא ער-אבערט. האבען זיא אונטער איינאַנדער טהיין טהיילען. דא זיין נעוועזט כמה אלפים ווערטה. דיעזע מכות זיין ניט צו הזיילען. איינעס בוכבינ-דער פערקויפ״פט צו שעריין. אנדערע ביכער דריין צו בינדען. קיין פורהם איז אהנען נגנאַנגען צו העריין. דאס זיך זאָללטען דראַן פערזינדען.

אויך דיא אללערבעסטע סחורה. אז נעוואָר-דען נעוועהנען מיט אויגען. כתיבת ידות האבען מיר אויך פערלאָרען. דיא האבען עס אללעס עוועק נעטראָגען. קיין אַרבייט האט זיא טהען פערדרייעסען. דא האבען ניקס לאַסען ליעגען. וואס ניט איז צעלעגען אונטער דען פ״סען. זיין זיא דראַנגר נעשטעגען.

דיא נאַנצע נאַכט האבען זיא נעשווענבט. אן אללע אָרטען אונד אן אללע עגדען. וואס דיא האבען אנגעריהרט. דאס האט נעקלעבט. דא-בען עס בעהאַלטען אין איהרען האָנדען. שלוחים אונד תפילין האבען זיא ניט ליעגען לאַסען. דא מזוזות אים דען באַלקען נעשטאַנען. אפען אונד פ״ענסטער האבען זיא איינגעשטאַסען. טהיהרען אונד שענקען האבען זיא צערבראָכען.

כליות האבען זיא נעמאַכט ניכט אהנגעזערד. מוטטערזילבערינער ווייין, ווידער אללע יוטטען. שטאַלץ האבען זיא נעגאָסען אויף דיא ערד. אונד אי-נען זאַך מיט מעהל דאַרען זיין שטטען. דא-רויף זיין זיא הין אונד הער גאַנגען. אונד דאַרויף נעטרעטען מיט איהרען פ״סען. דאס מאַן זאָלל זאָלכע זאַכען אנפאַנגען: דא מאַן ניקס דערפאַן קאַנן נעניעסען.

אויף דען העללען טאָג האבען ווייר טהען האָפ״פען. דאס מיר דערצו האבען וואָללען ענט-ריינען. דא זין דער טאָג הערבייא איז נעלאָפ״פען. זיין מיר שיער קאָממען פאַן זינגען. דיא טהאַרען ניט וואָללטען נעהען אויף. דאס וואר אהרער הויפט-ליטטע בעפעהלע. מיר וואַרען אהרע תפים מיט ממון אונד גוף. ווער האט נעוועהנען אין עת צרה איינע זאָלכע.

דיא מורדים דיא האטטען אנגעשטעללט. דעם שטאַדט-פאָלק צו וועהרען. קיין יודען אינצ-נעהמען אין אהר נעגעעלט. בייא איינעס נאַסטע בוס, אונד שווערען. דא העלפ״פ ניט וועדער געלד אדער גוט. אויף דער נאַסטען מוסטען מיר בלי-בען. גוך דענקט וויא אונס וואר צו מוטה. עס איז ניט אללעס צו שרייבען.

דיא „פרעמדען נאַסטע וואַרען נאַטורליך אויסער זיך״. פאַר דען מורדים האטטען דיא נראָס מיראַ. אן דער שטאַדט דיעס גוך. דאס מאַן דיא יודען גוך נאַך זיא. „ווינצ-האַנז זעלבער וועדער אויסזאַגט: אך בין אייער הסן אין דעזען צ״-טען. פאַר מרבי בין אויך אנפ״רצאַגט. עס זיין מיטאַנטער אויך זיא פ״אַסטע ליישען. נאַך אי-ניער צייט קאַם „ווינצ-האַנז״ זעלבסט מיט בע-וואַפ״פענטען. „אלס וויא גליות קען דוד טראַט הער. אונד אנטאָבטס אין דער יונס טאַנען.״ דיא יודען וואַרדען אללע וויא בהמות אויף דען פ״ערדהאָף נעטרייבען. אונד שפרות פ״ערהינ-דערטען יודען. צו פ״ליעהען. דער יאַמעער וואר עגזוזעצלך, דענן זיא גלוביבען אללע, האט זיא אומגעבראַכט וועהרען זאָללטען.

דא ווער נון קאַמען אין דאס בית הקברות הינין. אין הסכמה טהאטען מיר מאַכען. דאס מיר אלל מקדש השם זיאָללען זיין. טהאטען מיר בעשליעסען פאַר אללע זאַכען. אונד פ״ליכ״ט טהרכ״ים אנטאַטען. אונד פ״ליכ קאָסטליכע תפלות דערנעבען. מיר האטטען זיך דער וועגען אונזער לעבען. ווידיי אונד הציר תמים וועהן מיר בעטען. עטליכע האטטען זיך געגאָמטען אין איהרען וויללען. וויעבער מיר מידלך אונד יוגנען. נאָמ-טעם-דיעזעס צו פ״ליללען. דאס זיא איבער איהרען וויללען ניט זאָרטען וועהרען בעצוואונגען. זיא וויאָללטטען שפרינגען אין איינען ברונגען. צו זיין בערייט צו עוויגעס לעבען. דאָך האטטען זיא זיך וועדער בעזאָגגען. נאָטט האט אונס אזאָ וויא דערא-איינגעגעבען.

(אַפּרשטעטצונג אַפּלטס.)

אודיע בזה. שיום היא״צ של אבי הגאון הצדיק מ״ה משה שיק זצוק״ל היא ביום שבת קודש ר״ח שבט יעל הציון ילכו ביום הקודש לסגן ידעו התלמידים ויביאו על ציון רבם הקדוש זצוק״ל.

ה״ק יוסף בהמנהר״ם שיק זצוק״ל.

האנדעלס-בע״ריכט דער וואָכע.

ווייצען. דיא פרייזע בלייבען אין דיעזער וואָכע אונ-פ״אַנדערט. פערקעהר וואר לעבהאפט. פערקויפ״פ וואור-דען 60,000 מ.-צענטנער. ווייר נאַמיר״ן: פרייהאַפרסווייצען פאַן 12 נולד. 38 קר. ביז 12 נ׳ 50. — קאָרן 8 נולד. 40 קר׳ ביז 8.70 נולד׳. — גערסטע. שוטטער-גערסטע 6 נולד׳ 90 קר׳, ברענגענדערסטע פאַן 7 נולד׳ 60 קר׳ ביז 7 נולד׳ 80 קר׳, פרימא מאלצ-גערסטע 7.60—8.20 נולד׳. האַ-פ״ער. אבזאַטץ צייטליך נוט פיר פלאַצצ-קאָנזום. פרייזע פאַן 7 נולד׳ 70 ביז 7.80 נולד׳. פערמינע פער פרייזאַהר 8 נולד׳ 20—25 קר׳. קוקורוץ. פרימע פרייזע מיט 20 קר׳, ברענגער-וואַהרע 7 נולד׳ 5 קר׳ ביז 7 נולד׳ 10 קר׳ פרימא פאַן 7 נולד׳ 10 קר׳ ביז 7 נולד׳ 15 קר׳. שער׳ מינע פער מאַ-יזי 7 נולד׳ 16—25 קר׳.

עזעל אין נאַסער אנצאַהל. איין פ״ייסליכעס פערמאַנען! דאס האט אללעס אָפּלעגט קינסטיר אויס נעהאַרען! אונד אללע דיעזע שאַצען וואַרען דאָך נוט נעריגס אונד אונבעדייטענד אים פערגלייכע מיט דעם שאַנען. הערי-ליכען מאַרבען. וועלכעס איהן צו זיך עמפאַרהענען וואָללטען!

בייא דיעזעס נעדאַנקען פ״יעל דאָך אין מראַפען ווערטשוה אין דען קעלך ווייניר פ״יידען. עס ערשיין איהם ווייניר נכס ווידער. דאס ער ווייכסטהום אונד פאַר-נעהמען דאנז אינצינג אונד אללין דער קינסטיר נאַס-טין פערדאַנקען זאָללטע.

„וואַרעכס דוא ארם, רחל. — שפראַך ער פאַר זיך הין — אונד איך קאָנגטע דיך צו מיר עמפאַרהיהען. אונד קאָנגטע דיר אללע נשפר דיעזער ערדע צו פ״סען לעגען, איך ווירדע מיך נאָך גלילכליכער פ״יהלען. דאנן ווירדע מיר דא דאס שוערע אויפגאַבע נכס צו טהייל ווערדען, דיינע האנד פאַן דיינגס אפשער צו פערלאַנגען. וויא קאָנגן איך בע וואַנגען. מיט זאָלכעס אונזינגען פאַר איהן צו פערטשען! ער ווירד מיך פיר וואַרטאַנזינג אַלטען. ווייל איך, זיין קנעכט. אין ארטער, אונגעלעהרטער הור-טע. דיא קונגרעס האבע. זיין אינצינגעס קונד צו בענעה-רען. ער ווירד מיך אויס זיינען דיינסטען יאַנען אונד זיינע מאַכטער אויף דאס שנעללסטע אין אינזער אנדערן פערהיאַפטען וואָללען. דער אויהס ווייניר פערשיינס אלס איך. אונד דאָך מוס עס נעשעהען. הילף מיר. אלל-נשיגער נאָטט. הילף מיר, דיא האנד מיינער רחל צו מיר. רעגנען. אונד איך וועלאָבע עס דיר מיט הילינען איידע. דאס מיין אנזעט. קינסטענס לעבען נור דיר. נור דיי-נעס דיינסטע. נור דער ערפאַרשונג דיינער הילינען לעהרע נעוויסרמעס זיין וואָל!

עקיבא וואר אין פ״ייל צו פ״ליכט-פ״ייער דיינער.

אלס דאס זיין ליעבסטע-פרוס איהן האטטע פערגאַנגען! עקיבא קאָנגען, דער נעטטען זיינעס הערען צו פערנאַכדאַס-סינען. ער נינג אן דיינע ארבייט אונד וווכסט דער דאַ-ינ-פערסטען זיינעס הערען נאָך אללען ווישען הין צו וואַה-רען; קיין קנעכטס, קיינע מאַנד, וואַנטע עס. זיך דער פאַראַנדיינ הינצוגעגעבען. אדער נאר שטאַנד עס פ״ערגאַ-פרייהן. עקיבא וואר אבערראַל אונד נכסס עפענגנג ווייניס אויסערקאָמען אוינס. דיא הערערען נעדיעהנען אונטער ווייניר לייסונג. אונד ערוויכלך וואַנכס דער ווייכסהום זיינעס הערען. זא פערזינגען דיא אַאנג אונד וואַכען. החל שפראַך ער נכס ווידער, אבער ער וואר נלילקלך. ווענן ער דיא פאַן ווישעס ערבלקקסט, ווענן ער פ״יהלסט. דאס איהר אוינע ליבענאָפאַל אויף איהם רוהטע. נאָך האטטע ער נכס נעוואַנט. פאַר ווינען הערען הינצו-פרעטען אונד איהם דיא בשטע פאַרצוזראַנגען. דיא דיי-נעס אלס איינע. אללע נרענגע אבערשוייטענדע טיהנ-הייט עשרינען מוסטע.

דא שפראַך כלבא שבוע איינעס אַאנגס צו איהם:

„עקיבא, איך בין בים דיר צופ״ריעדענ. דוא טהסט דיך אב אין מיינעס דיינסטען, אונד מיין איינגעזטהום נעדייהטס אונטער דיינער האנד. דוא האסט מיר אבער נאָך נכס נעזאַגט. וועלכען לאָהן דוא פיר דיינע דיינסטע פאַרדיענסט.

עקיבא ערשטשטרעט: יעצטס וואר דער איינגעבליק נעקאָממען. אין וועלכעס ער מיס זיינעס הערען יעדען מוסטע. ער נאַהס אללי זיינען מיטה צוזאַממען אונד שפראַך:

„דוא האסט, א הערר, דיעזע פאַאנג שאַן איינמאַל אן מיך נעריכטעט.

(אַפּרשטעטצונג אַפּלטס.)

דעם איבריג, אלס איך זיינען פאסטען צו פער-ציטען.

(איין אדוואקאט, דער קיינען אדוואקאטען-קאפף האט.) דער זייגער אנבלאזט דאס: זיבענ דאס אייגענע אינגעוואקענ דאס, דאס זיא 10,000 גולדען איהר צוגעבראכטעס עגלד אים געשאפען שטעקען האבע אונד דאהער איהר געלד זיכער-גשטעללט האבען ווילל. היערזוף ווארען דיא גליייביגע אוסגעשפעלט ווארדען. דער אנטערזוכונגס-ריכטער האט אבער דיא פרייא אינס פערהאר גענאמען אונד דיא פרייא האט איינגעשטאנדען, דאס זיא קיינען פרייצער צו פארדערען האבע, זאנדערן דאס איהר דער אדוואקאט דען ראטה גענעבען האט. אין פארגע דעססען האט דער נעריכטס-האף דיא פרייהייטונג דעם אדוואקאטען אנגעארדענעט. ערסט הייס עס, דאס דר' זינגער, אלס ער פאן דען זעגען איהן ערלאס-סענען האט-בלעפערל בעהאלטע האטטע, מיט זיינעם פערמאגען דורכגעבאנגען איזט. דיא דר' זינגער זיך פרייזיילט דעם שטאאטס-אנוואלט געשטעללט האט אונד אם זיינע פער-האפטונג גבעטען. ער עגטשולדיגט זיינע פער-זיימנס דאמיט. דאס ער בריייס 8 טאגע פאר איר-ענונג ניכט שלאפען קאننטע. אונד נעס-טערן אין איינעם האטעל אבערנאכטעט האבע, וויא ער איינען שווערען שלאף פערפעל. איס דען ער ערסט הייטע עריואכטע אונד זאפאר-צים גערוכט גינג, אים זך צו שטעללען.

(אים פאריז) ווארד געטעללטעס: דער אנט-סעטסטסס אין איך הייער איינגעפירט ווארדען. עס ערשיינט נאטערל זיס קורצער צייט איינע וואכע-שריפט „דער אנט-ס-אי" (דאס הייסט: „דער אנט-סעטס" בעשטעללט. דייעזע אריגאן וויל דיא יודען אים איהרע שטאאטליכען שטעללונג גאנץ פערדראנגען. — עס הערשט אללגעמיין דיא אנזיכט, דאס דייזס בלאטט זך ניכט עראהלטען ווארד קאننען, דאס אין פאנכטייך קיין יודען-האס עקסטרעם, אונד קעוואנג דעשטעריען אן דעם געזונדען זינגע פאנצאזישען אפלקהס שטעהט!

(דער וואר-פאלאטאער מאר-

פאלליעטאן.

יודא אונד האס.

(5-טע פארזעצונג.)

„שוא דארם הנאם, עקבא. דער באך פליעסט האדיון. נעוואלטיגע שטיינע וזכזן זיינען לוזך צו דעם-מקן. אי אבער שטייגט זיך אויף דיא. צערשעללטע צווייג אן איהנען, שטייגט אין דיא האהע אונד לאזט זיך אויף אין אן אנגאנגליכע פראפעזיע. אבער דיא פראפעזיע האטטעלט זך וויידער. אונד רוהיג זעצט דער באך דאס זיינען לוזך אפארט. ביז ער אויף נייע הינדערניססע שטאסט, דיא אין גלייכפאללס איבערוויגדעס. אך נעהט ער אונ-איפפאהלטענס וויינע בעשטיממונג עגגעגענגאן. ביז ער זיך אונס פעטער ערגעבען. אונד גען בעשאפפע דיא שטיינע, דיא נאפפען נעוואלטיגען פעלז-מאפפען. שאן ווינד דיא אינגעשלאגען. הולאבערע אנזטרעבונגען אאן דער נעוואלטע דעם שוואכען וואסער-פראפעזיע. ווינדע, דייזעס באכע גלייכט אונזער פאלל, ווענן עס ערפאללט אים פאם באך נעפפסטע-דיגע. אים שטעללט זיך. נעוואלטיגען פעלז-מאפפען גלייך. דיא פינדליכען פאלקער עגטגעגען. אונאפהאלטבאר פרעפאלט עס זיינען וזכן. דען אים דיא נאפפטיגע אר-ביינגעס. נעם קאننען דיא מינדער אן. אבער דיא ווידרען עגגעגען פאלן אונד ווידרכבארדס פאן דער גע-וואלט דעם שיינבאר זיא שוואכען וואפפער-פראפעזיע. וויא אן הייסט: דאס וואפפער האלט דיא פעלזען אויס."

„שפעהט דאס וזכזלך אן דער הייליגען שיפפ?" אויס זאגט עס דער נאפפע הולדער:!

ביא דער הארטען ארבייט. אידרע גיינבאלדיגען וואהרע אוסטערוואהרעונג פאם אפרע בערגאדם. אונד דאך האם דער פאלליעטע נאפפט אויך דאס לעבען דייזע אונגלוקליכען מיט איינעם מיינען מאאטס פאן פרייהייט. דאס פרייזן וואהרע עס דיא עלדען. פראפעזען אזיאבעלם. וועלכע עס זך צוגלייכ אויסגאבע שעללטען, אידרע זיא הארט נפפטפפסען מאנגער צו בעגלקען. דיא פערשאהרען דיא גנפפטפפען הערען אונד הייגגען אין אינזונדערלאבע-ביי אידרען נעקבנעסע-מען נאפפטען אן. פיר דיא שטיקען דיא זיך, פיר דיא לעבענען דיא אונד פעלאדען דען מוטה אונד דיא פרייהייטונג נגם, ווכנסטם ווענן דיא שערגען דעם פראגגען פרעה אידגען אידרע לעבעלנגע. אידרע קינ-דער ריידבען. אים דיא אים פלוטסס צו ערפאנקען. דיא דאמאלס דאס הייליגע גלוק אונד דיא אייגגנע לעבע צווייטענ אונד ווייב אידרעם ערהיליגע אדם פאם מונגע אונד קראפפטגעב. זיא אים פון אויך נעבליבען אין אללען צישען דער נאפה אונד דער נעפאהר. אויך אין אונזערע צייט ווירד דיא ליעבע וואכען אן אונזערען פפאפפען אונד אונס לעהרען. אללען לעהרען מוטה אונד אויסדויער עגטגעגענגע ישפעגען!"

„ווענן איך דיך ווייב פינדען קאننטע, דאס מיר שייא אונד לעבענד צוי ווייסע שפעהט, איך ווידרע ניכט ווארגען אום דיא נאפה דעם אפאלכנדן לעבענס. איך ווידרע מיך פרייהיג אונד עגען דער עיפאהשונג דער נאפפטפפ-לעהרע ווידרפען. דעלבסם ווענן איך ניכט ווייספפ, וואהרע איך שפיזע אונד פראנק אונד נעהמען נעהמען אללפפ. אבער דייעזעס ווייב מיספפ זיא זיין, וויא דזא, א הערין. ניכט עדאהן וואנע איך. מין אונזע צו דיר צו עהרהבען."

אונד איך, ווענן איך ווייספפ, דאס דזא איינסס אין

עצענס-נעלעבטען אלס אנשולדיג געהאלטען צו ווידרדען, גלילבלבעזוגגען בין איך דזרכלך אונ-שולדיג. אללרין וזארע איך אויך דער גראפפטע פפ-ברעבבער, דזר ווירדע איך דייעס נעמאלס אינגעשעהען זיי." — דאס האטטע וזאוזדרע אינדרעס אנווילליג, דאס מאן אזהם אימסטע אנדרע ליטטע אויף דען האלז שיקט, דזא איהן אים-פארשען אללטען. אן דער נאכט פאם 2-טען איך דען 3-טען דזעזעס מאכטע ער אין זיינער קלרקער-צעללע אין דרכבעטרלכעס נעפאלטער, אלס וזאללטע ער אללעס צוזאמענשלאגען. דער קערקער-מיסטער איילטע ערבייא, דעם האפטער אין שינבארער צערקנירשונג צוריעף: „האלען זזא זאגליך דען שאאמבס-אנוואלט הערבייא, אמאל איהם אין נעשאאנדען מיינעס פערבעבענס אבלעגע; אבער שנעלל, שנעלל! אך מוס מין הערין עריליכטערן!" — דער שאאמבס-אנוואלט וזאוזדרע אין מיטטער נאכט אים טעפעס שלאפע איגגערטטעלט: ער איילטע אין דזא מערקער-צעללע, אים הייר פאן האפטער דאס נעשאאנדנס זיינעס פער-ברעבענס עגטגעגענגעזעהמען. אלס ער וזאך אין דזא צעללע בעפראם. ריעף אזהם האפטער צו: „הערר שאאמבס-אנוואלט! אך קאننן פאר הנגער ניכט שלאפען, אך בזשטע זזרה, דען בעפעהל צו ערמהיילען. דאס מאן מיר אימסטע איגע דאפפעל-פאר-צאן גגבע, קיין גערכט איך עדרדען דאס זא דאס עכסט. יעמאנדען צום הנגער-מארע צו פערארטהיילען!" — דער שאאמבס-אנוואלט מיסטע מיט דאנגער גאזע אבצעזעהען, אהנע פאן האפטער וויייטער הערזס-ברענגען צו קאننען, אלס דאס בעזעהלנדס. דאס ער ניכט דזרך נעווישסענס-בייסטע, זאנדערן בלאס דזרך „הנגער" אים שלאפע נעשטארט איזט. — האפטער בעקאמטס נגן זיינרקלך איגע דאפפעל-פאר-צאן. ער איזט זא איבערמזדיג, דאס ער דעם וועפפפ-מער קערקער-מיסטער, דער אזהם דאס ערסטעמאל איגע דאפפעל-פאר-צאן בראכ-טע, מיט פעלער אנשטאנדיגע אנטע: „זזע, הען זזא! יעדעס מעגשען אין בעשטممס. וזיא פיעל ער וזאהרענד זיינעס לעבענס עפסטן זאלל. דא נן דאס גערכט בעשטרעבט איזט. מין לע-בען דזרך איגע פעראטהיילונג אבצוקירצען, זזא פערלאנגט איך „דאפפעל-פאר-צאנגן". דא-מיט איך דען מיר בעשטممטען טהיל אן שפי-זען ניכט איגעס אנדרען צוריקלאפפסען מיס!" —

„וזאנדערבאר! זאלכע וזייזהייט פינדעט זך אין דער תורה?"

„אין דער תורה, דזא דזא. פרעשמאהס. דער דזא דזא נאנצע כראפפ דיינעס נייפפסטן ווידרפען זאללעפפס."

„אָ, זאגט מיר נור איינס. הערין: וזארום מוסט דאס נאפפט אונגלוק, דזא צערשטאהרונג דעם הייליגען עפפסעלפ, דזא פרינכטפונג דעם יידישען שאאבאפפס. נע-ארדע אין אונזערען אאנגען איבער אונס הערזנברעכען?" וזארום מוסטען נגן-ערדע ווייר דאס אללעס ערזולדען, וזארום דגר ווייר ניכט נעבארען אין איגער צייט דעם גלוקס אונד דעם פראהזונגס. וזארום מוסטען ווייר בייסען פיר דזא ווענדען דער אאבע?"

„אך קאننן דזר נור ווידערזאללען: נגדע דזן אונד לעגגע אבער דזא נעשטבע אונזערעס אאלקעס לערגס אגגס. דאס אין דער אנזעגלערגס מאנגעס פרעשטבע דזן קאننן אאן דזן נגדזרהיגגסאללען ווענגן דער נאפפ-לגגען אארזזגגס. אלס נאפפ אין נדזרגר אארגגס דזן בגגד שלאפ גס אונזערעס אאפפע אבגרגס. דזא פרזהגגס נר אגגס: אונר פרעפלגגנג ווגרדגן זגגן דגגגע נאפ-קאפפטן אן אגגגס לאגדר. דאס אדגגגן נגכס נגדאגס. אונד נגר דזא בגגכפגדגגקע, ווגס האפפטן דגאגגר-אגגר דזא לאגגס. אונד גגן בגדגגקע, ווגס האפפטן דגאגגר-נגגגן, דזא אן דער פרפפשגגן שקלאפפגגר-נגבאגגן וזאגדדגן. דזגאגגגגגכסגן אונר שאגבגגן, דזא דאס גגכס דזר פרגגגגגגס נגכס פרגגשגגר? אונר דאך דזאגגגן אגדך דזא אגגן נאפגגגגגגגגס גגלגגר אן דער קגפפפגר דער דזאגגגגגסגגן. אדגגר קגדגר פפפפגגגן דזא אן גגגגגגגגג